Najvyšší súd **3 Cdo 325/2014**
Slovenskej republiky

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **T. K.**, bývajúceho v C., proti žalovanej **R., a.s.** so sídlom v K., IČO: X., zastúpenej JUDr. G. G., advokátom so sídlom v K., **o určenie, že poistný vzťah trvá**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 37 C 329/2009, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 29. apríla 2014 sp. zn. 6 Co 277/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Žalobcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice I rozsudkom z 5. apríla 2012 č.k. 37 C 329/2009-289 určil, že poistný vzťah medzi účastníkmi konania založený poistnou zmluvou zo 7. júla 2001 č. 4047700268 trvá a žalobcovi priznal náhradu trov konania 99,50 €. Vychádzal zo zistenia, že žalobca so žalovanou uzavreli uvedenú poistnú zmluvu na produkt UDP–K + ÚRAZ pre prípad smrti a dožitia s koncom poistenia 10. júla 2016. Z výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalovaná v konaní nepreukázala, že došlo medzi účastníkmi k dohode o zmene poistnej zmluvy, pokiaľ ide o možnosť ukončenia poistenia a nepreukázala ani naplnenie niektorej zo skutočností spôsobujúcich neplatnosť poistnej zmluvy. Poistná zmluva nebola neplatná pre chyby v písaní a počítaní. Dojednaná výška poistných súm bola jedným z určujúcich činiteľov, ktoré žalobcu viedli k uzavretiu poistnej zmluvy so žalovanou. Nemal preukázané, že by poistná zmluva svojim obsahom alebo účelom odporovala zákonu, alebo ho obchádzala alebo bola v rozpore s dobrými mravmi. Ani skutočnosť, že zmluva mohla byť uzatvorená v dôsledku omylu nezakladá povinnosť zmluvných strán zmeniť zmluvu. Omyl konajúcej strany umožňuje uplatniť námietku relatívnej neplatnosti, pričom nie každý omyl je dôvodom neplatnosti. Druhá strana by o omyle musela vedieť, alebo

ho vyvolala. Omylu sa však nemôže dovolávať ten, kto ho sám spôsobil. Nebol preukázaný žiaden dôvod zániku poistenia v zmysle Občianskeho zákonníka a ani Všeobecných poistných podmienok. Nebol preukázaný ani zánik povinnosti plniť z dôvodu nemožnosti plnenia v zmysle § 575 Občianskeho zákonníka. Výrok o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalovanej rozsudkom z 29. apríla 2014 sp. zn. 6 Co 277/2012 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a účastníkom nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa. Zhodne so súdom prvého stupňa považoval za neopodstatnenú námietku žalovanej, že došlo k zániku poistenia podľa § 575 Občianskeho zákonníka z dôvodu následnej nemožnosti plnenia spôsobenej zmenou právneho predpisu (zákon č. 92/2002 Z.z. o poisťovníctve v znení neskorších predpisov) po uzatvorení zmluvy a stotožnil sa s názorom súdu prvého stupňa, že z tohto dôvodu k zániku poistenia v danom prípade nedošlo. Plnenie nie je nemožné, ak ho možno uskutočniť aj za sťažených podmienok, s väčšími nákladmi alebo až po dojednanom čase. Žalovanou v tomto smere tvrdené skutočnosti sú subjektívnymi dôvodmi na jej strane a nepredstavujú objektívnu (všeobecnú) nemožnosť plnenia nezávislú na osobe dlžníka ani na jeho vôli, ktorá by bola právnym dôvodom zániku dlžníkovej povinnosti svoj záväzok splniť. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie. Namietala, že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.) tým, že súdy opomenuli v rámci vykonávania dôkazov správny procesný postup podľa § 129 O.s.p. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd v odvolacom konaní posúdil vec aj podľa § 797 a nasl. Občianskeho zákonníka, teda z pohľadu zákonných ustanovení, ktoré neboli predmetom právnych úvah pred súdom prvého stupňa. Ďalej namietala, že konanie je postihnuté inou vadou (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, preto že súdy nižších stupňov opomenuli svoju povinnosť podľa § 118 ods. 2 O.s.p., ako aj, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil (§ 241 ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Z uvedených dôvodov žiadala, aby dovolací súd rozsudky oboch súdov nižších stupňov zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Žalobca sa k dovolaniu žalovanej písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.).

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, iba ak to zákon pripúšťa.

Dovolaním je v danom prípade napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Prípustnosť dovolania žalovanej z uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva – napadnutý nie je zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), dovolací súd v tejto veci dosiaľ nezaujal záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.) a napadnutým je potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p. Z tohto dôvodu je zrejmé, že dovolanie nie je v zmysle § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

Prípustnosť dovolania by v danom prípade prichádzala do úvahy len vtedy, ak by v konaní došlo k niektorej z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p. v znení účinnom do 31. decembra 2014 (ďalej len „§ 237 O.s.p.“); dovolací súd preto so zreteľom na § 242 ods. 1 O.s.p. skúmal, či prípustnosť dovolania nezakladá niektorá z nich. Podľa § 237 O.s.p.

je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku i uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. žalovaná v dovolaní namietala a dovolací súd ich existenciu nezistil. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Podľa názoru dovolateľky je konanie postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorej existenciu vidí v tom, že súdy nedostatočne vykonal dôkazy, na ktorých založil svoje skutkové zistenia.

Odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. sa rozumie nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv účastníka občianskeho súdneho konania (napr. práva zúčastniť sa na pojednávaní, vyjadrovať sa k veci, navrhovať dôkazy, podať opravný prostriedok alebo vyjadrenie, v stanovenej lehote urobiť procesný úkon a pod). V prejednávanej veci z obsahu spisu nevyplýva, že by žalovanej bolo niektoré z týchto práv odňaté.

Žalovaná predovšetkým namieta vady súvisiace s dokazovaním. Dokazovanie je časť občianskeho súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok (len) neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho

rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. (viď R 37/1993). Zo samej skutočnosti, že súd v priebehu konania nevykonal všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nemožno preto vyvodiť, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (viď R 125/1999). Pokiaľ ide o spôsob vykonania listinných dôkazov, § 129 ods. 1 O.s.p. umožňuje súdu urobiť tak aj oznámením obsahu listiny (nielen jej prečítaním), ktorý postup v danom prípade súd zvolil. I v prípade, že by súd pri vykonávaní dôkazov postupoval v rozpore s § 129 O.s.p., takýto postup, i keď nesprávny, by vykazoval znaky iba tzv. inej procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., a nie procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pokiaľ žalovaná v dovolaní namieta, že odvolací súd jej odňal možnosť pred súdom konať z dôvodu, že odvolací súd v odvolacom konaní posúdil vec aj podľa § 797 a nasl. Občianskeho zákonníka, teda rozhodol bez toho, aby ju vyzval na možné odlišné právne posúdenie veci od súdu prvého stupňa, v dôsledku čoho ju vylúčil z realizácie práva vyjadriť sa k zmene právneho posúdenia veci, treba uviesť, že ustanovenie § 213 ods. 2 O.s.p. vyžaduje v odvolacom konaní dať možnosť účastníkom konania vyjadriť sa vždy, ak odvolací súd uvažuje, že svoje rozhodnutie založí na iných právnych dôvodoch, ako to urobil súd prvého stupňa. Predpokladom pre postup podľa uvedeného zákonného ustanovenia odvolacím súdom je, že na vec sa podľa odvolacieho súdu vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a že toto ustanovenie je pre rozhodnutie vo veci určujúce.

Podľa dovolacieho súdu v posudzovanej veci o takýto prípad nejde. Odvolací súd v rámci preskúmania správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa na základe podaného odvolania žalovanou nedospel k záveru, že na vec sa vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré dovtedy pri rozhodovaní súdom prvého stupňa nebolo použité. Odvolací súd na vec použil tie isté ustanovenia Občianskeho zákonníka ako súd prvého stupňa, čo nepochybne vyplýva z odôvodnenia jeho rozhodnutia. Svoje rozhodnutie nezaložil na iných právnych dôvodoch než súd prvého stupňa, vychádzajúcich z ustanovení právneho predpisu, ktoré neboli doposiaľ použité. Nešlo teda o vydanie tzv. prekvapivého rozhodnutia tým, že žalovaná sa nemala možnosť vyjadriť k možnej aplikácii dovtedy nepoužitého ustanovenia právneho predpisu na zistený skutkový stav veci. Odvolací súd preto svojim

postupom nevylúčil žalovanú z realizácie jej procesných práv, ktoré jej Občiansky súdny poriadok priznáva a teda neodňal jej možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pokiaľ dovolateľka namieta, že v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k procesnej vade uvedenej v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., spočívajúcej v porušení postupu vyplývajúceho z § 118 ods. 2 O.s.p., dovolací súd uvádza, že tzv. iná (než v § 237 O.s.p. vymenovaná) procesná vada konania je relevantný dovolací dôvod, ktorý však možno uplatniť iba v procesne prípustnom dovolaní (o tento prípad v preskúmavanej veci nešlo); sama procesná vada konania uvedená v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. prípustnosť dovolania nezakladá.

Žalovaná v dovolaní vyslovila aj nespokojnosť s právnym posúdením veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácií práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce použil správny právny predpis, ale ho nesprávne interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod, ktorý by v prípade opodstatnenosti mal za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia; samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vadách konania podľa § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). Posúdenie, či súdy (ne)použili správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretovali alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodili (ne)správne právne závery, by tak prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné. O taký prípad v prejednávanej veci nejde.

Z vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že v konaní na súdoch nižšieho stupňa nebola žalovanej odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p a keďže prípustnosť jej dovolania nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky ho v zmysle § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol.

V dovolacom konaní procesne úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1

O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 19. marca 2015

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková